

Operační léčba v gynekologii

PhDr. Markéta Školoudová

Chirurgie

„práce rukou“

cheir – ruka

ergo – dílo

- *obor lékařství léčící hlavně mechanickými výkony*

Chirurgické výkony

- *krvavé výkony* - operace
- *nekrvavé výkony* – přikládání obvazů, dlah, cévkování, endoskopie

Zásady operační léčby

- Operace jako invazivní způsob léčby je indikována tehdy, jde-li primárně o onemocnění jiným způsobem neléčitelné nebo jsou-li možnosti konzervativní léčby vyčerpány.
- Úspěch léčby = správná indikace /výběr operace/ + bezchybné provedení /znalosti anatomie, operačních technik, dodržení sterility, pooperační péče/

Příprava nemocné před operací

- strach z nemoci /diagnózy/ a operace
- indikace a stanovení termínu operace /po menses/
- vysvětlení léčebného plánu a jeho organizace
- ambulantní předoperační vyšetření / za hospitalizace

Příprava nemocné k operaci

- **Příprava psychická**
- **Příprava somatická obecná** – příjem, předoperační vyš., zhodnocení stavu anest.
- **Speciální příprava somatická** – úprava stravy, vyprázdnění střev, oholení, vyprázdnění moč.měchýře, příprava operačního pole

Zásady fyziologického operování

- respektovat strukturu tkání – vyhledávat bezcévné prostory a preparovat ve vrstvách
- šetrně zacházet s obnaženými tkáněmi
- atraumatické nástroje a návleky na jehlách
- šicí materiály – syntetické, dle typu tkáně
- vlhké roušky, bipolární elektrokoagulace
- endoskopie

Způsoby znecitlivění

- **lokální anestésie**

infiltrační – 10% Mesocain

svodná /epidurální/ anestésie – Marcain, Sufenta

- **celková anestésie**

nitrožilní – Thiopental

inhalační – N₂O + O₂

maska nebo intubace, Trendelenburgova poloha

anestésie při laparoskopických výkonech

- **komplikace anestésie**

Pooperační péče

Lékař anesteziolog předá pacientku lékaři JIP

Sledování na JIP/ dospávacím pokoji

- trvale monitorovat základní životní funkce
- Ošetřovat podle zásad intenzivní ošetř.péče
- Léčit, pokračovat v započaté léčbě
- Předejít náhlému selhání životních funkcí

Trvalé intenzivní monitorování

- Změn krevního tlaku
- Tepové a dechové frekvence
- Prokrevní spojivek, sliznic a aker
- Výbavnost reflexů
- Krytí operační rány, žilních vstupů, drénů
- Sledování příjmu a výdeje tekutin
- Úprava iontů dle laborat. Výsledků
- Korekce krevních ztrát
- Protišoková opatření (tlumení bolesti, ticho, klid)

Pooperační péče

- pitný režim, dieta
- aktivní pohyb a prevence TEN
- ATB profylaxe a miniheparinizace
- péče o laparotomii a extrakce stehů, drény
- péče o močení a stolici
- psychická podpora, PN – rekonvalescence

Prevence komplikací

- Správné stanovení indikace k operaci
- Příprava nemocné k operaci
- Premedikace
- Šetrná narkóza
- Fyziologické operování
- Správná pooperační péče

Nejčastější komplikace

- zástava srdce, šokový stav, pneumonie
- pooperační krvácení
- tromboembolické komplikace
- poruchy střevní pasáže, ileus
- cystitida, oligurie, hydronefróza
- infekce operační rány, hojení per secundam
- péče o imobilní pacientky, dekubity, inkontinence

Hluboká flebotromboza

RIZIKOVÉ SKUPINY ŽEN

- rozsáhlé varixy DK a vulvy
- HŽT a PE v anamnéze
- hypertenze a srdeční nemoci, preeklampsie
- diabetes mellitus
- nadměrná obezita – BMI > 35
- malignity v graviditě
- antroosipidový syndrom

RIZIKOVÉ SKUPINY ŽEN – II.

- V průběhu porodu a šestinedělí:
 - stavy po břišních operacích (i s.c.)
 - rozsáhlejší poranění dělohy
 - výraznější varikozita v malé pánvi
 - placenta accreta, increta + placenta praevia a abruptio placentae
 - závažná preeklampsie a eklampsie
 - s.c. spojené s hysterektomií

RIZIKO !!!

Až 69 % všech smrtelných TE komplikací bylo v souvislosti se S.C.

Hluboká flebotromboza

PROFYLAXE KOMPLIKACÍ

- **Profylaxe primární** - opatření, která brání vzniku stavů TE = hydratace, iontová substituce, správná indikace k operaci + technika operace, bandáž DK, včasná mobilizace + REH
- **Profylaxe sekundární** - specifická = vyhledávání + dispenz.
- heparinová profylaxe

RIZIKO:

- *mírné – miniheparinizace*
- *vysoké – terapeutická dávka heparinu*

Chirurgické výkony

dělení dle účelu

- *diagnostické*
- *léčebné*
 - radikální
 - neradikální
 - paliativní (zmírňuje následky choroby)

Chirurgické výkony

dělení dle časové naléhavosti

- *plánované*
- *neodkladné* - akutní
 - urgentní

Chirurgický výkon dle časově-taktického hlediska

- *jednodobá*
- *vícetdobá*
- *septická*
- *aseptická*
- *ambulantní*

Chirurgický výkon

- *indikace*
- *kontraindikace*
- *podmínky*
- *operační taktika* –
časování operace, druh
anestezie, operační přístup,
uložení pacienta
- *operační technika* –
uskutečnění taktického záměru

Rozdělení dle operačního přístupu

Abdominální cestou

- **laparotomie**

Pfannenstielův řez v
podbříšku

dolní střední k/nad pupek

- **laparoskopie**

diagnostická
operační

Vaginální cestou

- porodnické operace –
gynekologická poloha
- všechny malé operační
výkony a diagnostické
výkony na děloze
- typické pro gynekologii
- výhody a nevýhody

Vaginální přístup

Operace na vulvě

- incisio, excisio, exstirpatio, ablatio
- marsupialisatio abscessus glandulae Bartolini
- vulvectomy simplex
- vulvectomy radicalis /lymphadenectomy inguinofemoralis/
- skinning vulvectomy tangentialis

Operace pochvy

- korekce VVV – synechie, hymenotomie
- colporrhaphia / colpoplastica anterior
- kolpoperineoplastica cum sutura mm. levatorum ani
- sacropexis, colpocleisis vaginae
- kolpectomia totalis

Operace na hrdle a děloze

- dilatatio cervicis uteri
- curettage
- conisatio cervicis uteri – LEEP, LEETZ, LOOP techniky
- amputatio cervicis uteri
- cerclage sec. Mc Donald
- hysterectomia vaginalis

Hysteroscopia

- diagnostická /recidivující abnormální krvácení, intrauterinní defekty dle HSG, vyloučení VVV při infertilitě/
- operační /ablace endometria, resekce polypů a myomů, rozrušení adhesí, resekce septa, biopsie, odstranění cizích těles/
- technika provedení a instrumentarium
- kontraindikace HSK – infekce, těhotenství

Operace z břišního přístupu

Operace na děloze

- Hysterectomia abdominalis
- Amputatio supracervicalis corporis uteri
- Enucleatio myomatis
- Metroplastica

Operace na adnexech

- salpingectomia, salpingotomia billaterali
- oophorectomia, resectio ovarii l.sin. / l. dx.
- salpingoophorectomia /adnexectomia/
- sterilisatio sec. Pomeroy, Madlener
- sterilisatio per electrocoagulationem
- adhesiolysis, scariphicatio ovarii
- chromopertubatio

Onkologické operace

- *Hysterectomia radicalis sec. Wertheim-Meigs et / sine AE, transpositio ovarii*
- *odstranění dělohy + lymfadenektomie pánevní/paraaortální + resekce/exstirpace parametrii a cév /Piver/ + více jak 2cm pochvy*
- *Lymphadenectomia regionalis – pelvis minoris et paraaortalis*

Operace v urogynekologii a ostatní operace

- poševní plastiky + vag. hysterectomie
- závěsné operace – sec- Burch
- TVT – tensionfree transvaginal tape
- korekce VVV, ošetření traumat
- neoplastika pochvy, operace maskulinizovaných zevních rodidel
- operace u transsexuálů

Novinky v operativě

- rozvoj MICH, výhody a omezení
- laparoskopická věž Endo Alpha
- harmonický skalpel
- ligasure
- telemedicína
- automatizace a robotizace

Operační léčba

Operační trakt:

- Decentralizovaný systém
(pavilónový)
- Centralizovaný systém
- Kombinovaný systém

Operační sály:

- aseptické
- poloaseptické
- septické

Operační trakt

- *vstupní filtr*
- ***ochranná zóna***
- *místnost pro odpočinek, vedení dokumentace, skladové prostory*
- ***aseptická zóna*** (*umývárna, příprava pacienta, místnost pro umývání nástrojů+sterilizaci*)
- ***sterilní zóna*** – *vlastní operační sál*

Operační sál

- přístrojové vybavení
- materiální vybavení
- laminární klimatizace
- germicidní zářiče
- podlaha (nevodivá, antistatická, beze spár)

Operační sál

- *část chirurgická*

- *část anesteziologická*

Operační sál přístrojové vybavení I.

- *laparoskopická / hysteroskopická sestava*
- *operační stoly*
- *operační lampy*
- *odsávačky*
- *přístroje pro řezání a koagulaci*

elektrokoagulace, laser, ultrazvukový skalpel, kryokauter

Rentgen, operační mikroskop, ...

Operační sál materiální vybavení I.

- *operační nástroje*
- *šicí materiál a jehly*
- *implantáty*

Operační nástroje

skalpely

nůžky

pinzety

jehelce

peany, kochery, svorky, kleště

háky

disektory

kyrety

trokary

staplery

Operační sál

materiální vybavení II.

- *instrumentální stolky*
- *odkládací stolky*
- *kovová umyvadla*
- *ohřívače vody (vařiče)*
- *kontejnery + sáčky s nástroji*
- *výškově nastavitelné sedačky*
- *negatoskop*

Operační sál

materiální vybavení III.

- *operační prádlo*
- *operační rukavice*
- *rouškovací materiál*

Operační oblečení a rouškování pacienta má zabránit přestupu infekce z pokožky do operační rány. **Hlavní zdroj infekce – pacienet a personál!!**

- *léky*
- *obvazový a krycí materiál*

Operační sál

anesteziologická část

- *anesteziologický přístroj*
- *monitory*
- *ventilátory*
- *odsávačka*
- *infúzní pumpy*
- *ohřívač infuzí*
- *defibrilátor*
- *anesteziologické pomůcky*
- k udržení průchodnosti dýchacích cest
- k zajištění přístupu do cévního systému
- sondy
- cévky

Operační tým

- *Operace je kolektivní práce, jejíž výsledek je společným dílem operátora a všech členů operačního týmu.*

Operační tým

- *operatér*
- *1 – 3 asistenti*
- *instrumentující sestra*
- *pomocná (obíhající) sestra*
- *sálový sanitář*
- *anesteziolog*
- *anesteziologická sestra*

Operační tým

operatér

- vedoucí operačního týmu
- zodpovídá za průběh a výsledek operace
- jeho příkazům se ostatní musí během výkonu „mlčky“ podrobit

instrumentování

- mytí a oblékání k operaci
- příprava u operačního stolu
- vlastní instrumentování

Operační sál

Motto:

„Operační sál je místem, v jehož magickém prostředí jsou sestry nepostradatelnými, tichými a spolehlivými průvodkyněmi nemocných i chirurgů.“

